

РОЗДІЛ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.972

Коновалова А. А.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ВПЛИВ ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КРАЇН ОЕСР НА КВАЗІРИНОК УКРАЇНИ

У статті досліджено теоретичні концепції функціонування ринків вищої освіти. Також проведено порівняльний аналіз освітніх квазіринків країн ОЕСР. Виділено ознаки освітнього квазіринку України та розроблено рекомендації щодо його реформування на основі досвіду країн ОЕСР.

Ключові слова: освітні квазіринки, ОЕСР, канали фінансування, державне регулювання освіти, вища освіта.

Постановка проблеми. Процес економічної глобалізації призводить до зростання конкуренції на світовому ринку вищої освіти. З метою підвищення конкурентоспроможності національних інститутів вищої освіти, країни Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) виділяють модернізацію системи освіти як один із пріоритетних напрямків внутрішньої політики. Важливим компонентом у досягненні конкурентних переваг є зміна ролі державного сектора як виключно постачальника освітніх послуг на роль ринкового регулятора. Трансформація національних ринків вищої освіти в напрямі квазіринків вимагають наукової оцінки ефективності процесів трансформації, їхнього впливу на якість наданих освітніх послуг, особливо в умовах лімітованих державних інвестицій у сектор освіти. Вивчення досвіду трансформації освітніх ринків ОЕСР стає стратегічно важливим у процесі реформування системи вищої освіти України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Глобалізація ринку освітніх послуг призводить до трансформації національних ринків вищої освіти та формування нових напрямів національної освітньої політики країн світу. Освітні квазіринки та їхній вплив на економічний добробут нації є актуальною темою сучасних наукових дебатів. Особливе місце у вивченні освітніх квазіринків є ефективність каналів фінансування діяльності ВНЗ, функції держави в забезпеченні роботи освітніх закладів та роль студента як користувача освітніх послуг і навчального закладу як продавця. Так, фінансування ВНЗ різних країн розглядали такі видатні вчені: Б. Бекхардтіа, Ж. Темпл, Д. Холланд, М. Рибак та ін. Дослідники всього світу проводили аналіз ефективності функціонування квазіринків та вплив ринкових відносин на якість навчання та економічне зростання.

Виділення невирішеної проблеми. Ринок вищої освіти України, як і ринки більшості країн світу, трансформується під впливом світової освітньої глобалізації. Реформування державної освітньої політики вимагає ретельного вивчення та порівняння досвіду розвинених країн для побудови найбільш ефективної для України моделі освітнього квазіринку. Тому вивчення теоретичних концепцій і порівняння практичного досвіду країн ОЕСР є надзвичайно важливим для підвищення реформацийного процесу на ринку української вищої освіти.

Мета дослідження. Метою дослідження є вивчення досвіду країн ОЕСР у реформуванні ринку вищої освіти та виділення основних напрямів для підвищення ефективності функціонування ВНЗ України, а також розгляд теоретичних концепцій функціонування ринків вищої освіти.

Результати дослідження. Глобалізація ринку вищої освіти та підвищення мобільності студентів підвищує конкуренцію на національних ринках. Держави-члени ОЕСР із метою підвищення конкурентних переваг національних ВНЗ та зростання якості освіти надають усе більше автономії ВНЗ, будучи здебільшого в ролі ринкового регулятора замість постачальника освітніх послуг. Із теоретичного погляду існує дві основні моделі керування ВНЗ: ринкова модель та централізована модель.

Ринкова модель ринку вищої освіти передбачає, що ВНЗ функціонують як фірми, встановлюючи свої ціни на освітні послуги та фінансуючи дослідження. Брак державного контролю теоретично буде стимулювати ВНЗ до інновацій і підвищення якості наданих послуг, що сприятиме зростанню якості національної вищої освіти. Проте брак державного фінансування може зробити вищу освіту недоступною для більшості громадян, що негативно вплине на економічний розвиток держави [1, с. 245]. До того ж, фінансування досліджень, що мають стратегічне значення в довготривалій перспективі, можуть бути нецільовими для ринкових інвесторів, що негативно впливає на розвиток національної науки і культури.

Централізована модель, з іншого боку, передбачає повний контроль державою системи вищої освіти громадян і освітніх послуг, наданих ВНЗ. Контролюючи ціни на освітні послуги та варіацію академічних курсів, така система, хоча і робить вищу освіту більш доступною для громадян, проте має на практиці суттєві недоліки. Так, надто бюрократична система державного управління не в змозі своєчасно реагувати на зміни попиту на ринку вищої освіти, а гарантоване фінансування не стимулює освітні заклади до інновацій та покращення якості наданих послуг.

Країни ОЕСР адаптували модель квазіринків у національних системах вищої освіти. Так, поєднання державного регулювання й автономії інститутів вищої освіти дає змогу балансувати державні інтереси із інтересами освітніх закладів та студен-

тів – покупців освітніх послуг. Для квазіринків характерні ознаки, що відрізняють їх від конкурентних та централізованих ринків. З боку пропозиції продавці послуг мають отримати акредитацію з боку держави. У протилежному випадку постачальник послуг не може увійти на ринок або отримати державні субсидії. До того ж, основними цілями постачальника не може бути оптимізація прибутку, що має слугувати скоріше як запорука ефективного функціонування закладу [1, с. 246]. З боку попиту студент має обирати ВНЗ базуючись не лише на факторі цінової політики закладу. Ваучерна система та система стипендій для обдарованих студентів дає змогу створювати конкурентну боротьбу на ринку вищої освіти, а ВНЗ підвищувати якість послуг у боротьбі за студентів.

Політика в секторі вищої освіти базується на двох групах факторів: факторах попиту і факторах пропозиції. Забезпечення функціонування інститутів вищої освіти є пріоритетом фактором пропозиції. Політика держави щодо забезпечення пропозиції направлена здебільшого на виділення пріоритетних напрямів роботи ВНЗ та стимулювання роботи шляхом фінансування. Крім того, держава контролює кількість освітніх закладів, їхнє географічне розташування та доступність для студентів. Також контролюють якість наданих послуг, що може бути визначена такими показниками, як відношення кількості студентів до кількості викладачів, кількість бібліотек, якість і кількість опублікованих досліджень тощо. Для забезпечення високого рівня пропозиції необхідно планування стимулювання попиту з боку абітурієнтів.

Попит на вищу освіту залежить від ряду демографічних, культурних та економічних факторів, що мають значний вплив на ринок вищої освіти. Державна політика з регулювання попиту на ринку освіти зосереджена на реципієнтах освітніх послуг – тих, хто отримує потенційні переваги від отримання освіти та тих, хто оплачує послуги. Реципієнтами є студенти, батьки, роботодавці та громади. Фактори попиту і пропозиції нерозривно пов'язані, що робить оцінку їхнього індивідуального впливу на ринок вищої освіти складною.

Освітні квазіринки доцільно вивчати в розрізі двох основних моделей: англосаксонської і континентальної моделі. Основна різниця в моделях полягає в різному ступені втручання представниць влади у процес регулювання якості і факторів виробництва освітніх послуг (прийняття на роботу викладачів та вибір програм навчання).

Англосаксонська модель передбачає більший рівень автономії університетів у процесі прийняття рішень щодо вибору викладачів, встановлення вартості освітніх послуг, вибору курсів навчання. Континентальна модель передбачає більш жорстке регулювання вищезазначених функцій, в окремих випадках взагалі не даючи університетам права прийняття рішень. Зокрема, у Франції процес обрання викладацького складу напряму контролюється урядом у кожному окремому ВНЗ. У Німеччині, Італії та Іспанії навчальні заклади мають більший рівень автономії, проте під час прийому на роботу викладачів мають дотримуватись національних законів та чіткої процедури.

Відмінності між моделями стають менш помітними, адже країни з континентальною моделлю освіти адаптують систему фінансування, що базується на конкурсній основі, основними факторами якої є бажання абітурієнтів навчатись у ВНЗ, показникам ефективності навчання тощо. Така система стимулює конкуренцію між ВНЗ, тоді

як держава забезпечує фінансування інститутів на основі ефективності їх функціонування. Різні канали державного фінансування також відрізняють моделі освітніх квазіринків. Серед основних каналів фінансування виділяють такі:

- основане на виконанні бюджету попереднього року;
- контрактне фінансування на основі місії ВНЗ (базується на переговорах із конкретними навчальними закладами);
- проектне фінансування (конкурс проектів між ВНЗ);
- на основі розрахункових формул (де базою є обсяг розходів ВНЗ або показники ефективності функціонування ВНЗ). Також базою розрахунку може стати показник попиту на освітні послуги («гроші прямують за студентом») або показник пропозиції ВНЗ («ризик залишається за ВНЗ») [3].

Канали фінансування ВНЗ також суттєво відрізняються в межах освітніх квазіринків. Найбільш централізованим каналом є плановий лінійний канал фінансування, який передбачає розгляд і фінансування державою кожної окремої статті розходів ВНЗ; фінансування забезпечується на основі виконання бюджету попереднього року та переговорів між адміністрацією ВНЗ на органами влади. Такий канал фінансування найбільш характерний для континентальної моделі освітнього ринку, зокрема для ринків Франції та Німеччини.

Канал фінансування, що базується на ефективності роботи, є менш централізованим та стимулює більшу конкуренцію між ВНЗ. Держава виділяє щорічне фінансування на основі таких критеріїв, як кількість навчальних кредитів (тобто успішно закінчених курсів) студентів, або обсяг наукових досліджень, проведених студентами та викладачами. Такий канал фінансування характерний як для континентальної, так і для англосаксонської моделі. Так, уряд Великобританії здійснює фінансування ВНЗ, зокрема на основі якості проведених досліджень, яка оцінюється незалежною комісією кожні п'ять років. Уряд Австралії здійснює фінансування на основі результатів оцінювання знань студентів серед восьми дисциплінарних кластерів. Уряд Німеччини, окрім лінійного фінансування, також використовує критерій ефективності функціонування: в різних адміністративних районах до уваги беруть різні критерії: кількість проведених досліджень на національному і міжнародному рівні, якість викладання, успішність навчання студентів [4].

Фінансування на основі попиту – найбільш децентралізований канал фінансування, де вибір студентів є основним критерієм фінансування. Таку систему також називають ваучерною системою, де студенти отримують від держави ваучери, що можуть бути обмінені на освітні послуги. Освітні заклади обмінюють отримані від студентів ваучери на гроші. Ваучерної системи в чистому вигляді не існує – як правило, частину оплати ВНЗ отримує безпосередньо від студента; таким чином, держава фінансує викладання національно важливих дисциплін у більшому обсязі, роблячи більш популярні на ринку дисципліни дорожчими для студентів. Ваучерний канал фінансування використовують у деяких штатах США [5], зокрема в Колорадо. Також ваучерну систему використовує влада острова Мен [6].

Окрім ваучерів, державна підтримка на основі попиту може містити студентські кредити за пільговими відсотковими ставками. Державні освітні кредити основною метою ставлять підтримку вищої

освіти з потенційним переключенням фінансування на студентів. Так, держава дає змогу студентам із низьким рівнем сімейного доходу отримати вищу освіту і відстрочити оплату освітніх послуг. Система кредитування освіти найбільш характерна для країн із високою вартістю навчання, зокрема Великобританії, США, Японії, Північної Кореї тощо. Очевидним недоліком системи кредитування є заборгованість випускників ВНЗ, що, особливо в умовах економічної кризи, можуть мати труднощі в пошуку роботи та поверненні кредитних коштів. Уряди країн роблять кредити на освіту привабливими з погляду відсоткової ставки. Так, у Канаді, Японії, Новій Зеландії відсоткова ставка на освітні кредити нульова в період навчання, що, з урахуванням інфляції, перекладає частку сплати на навчання на державу. Проте після закінчення періоду навчання, кредитна ставка зростає пропорційно часу після здобуття освіти. У Нідерландах, Швеції та Данії відсоткова ставка не перевищує 1%; у Норвегії – 2,52% після отримання вищої освіти; у США – від 4,66% до 7,21%. В Австралії відсоткова ставка на освітній кредит дорівнює рівню інфляції, тобто реальна ставка відсотка нульова. Умови повернення кредитних коштів також варіюються в межах терміну повернення. У США, Норвегії та Швеції період повернення боргу може сягати 20 років, тоді як в Австралії, Канаді та Великобританії термін повернення боргу не може перевищувати 10 років. Окрім повного повернення вартості навчання, передбачені механізми дисконту та пролонгації, основою яких є реальний дохід боржника [2, с. 240].

Іншим ринковим каналом фінансування є фінансування на базі цільових контрактів. ВНЗ країни беруть участь у тендері на отримання фінансування. Уряд оцінює економічну ефективність, якість освітніх послуг тощо та на базі такої оцінки фінансує найбільш економічно привабливі проекти. ВНЗ зобов'язані забезпечити освітніми послугами певну кількість студентів за важливими для держави напрямками підготовки. Така система стимулює конкуренцію між ВНЗ, тоді як держава безпосередньо контролює напрями підготовки, якість навчання та доцільність використання державних коштів [3].

Рівень автономії ВНЗ та участь державного сектору у функціонуванні ринку вищої освіти також має значні відмінності в різних країнах ОЕСР. Таким чином, різниця в джерелах фінансування стають основним критерієм розділу на континентальну та англосаксонську модель освітнього ринку. Так, у Німеччині уряд покриває 86% витрат, у Франції – 79%, італійський уряд – 67%; в Іспанії уряд фінансує 69% витрат національних ВНЗ. Таким чином, континентальна модель освітнього ринку передбачає державу виконувати основну функцію фінансування. Англосаксонська модель освітнього ринку різко відрізняється від континентальної моделі. Так, уряд Великобританії фінансує не більше 57% витрат ВНЗ, тоді як усі інші витрати покривають студенти (у вигляді оплати контрактної форми навчання), інвестиції приватного сектору та благодійність. Процес приватизації в секторі вищої освіти в США все більше перекладає тягар фінансування сектору з влади регіону на навчальні заклади, а звідси – на студентів: фінансування державного сектору покриває лише 36% вартості вищої освіти, державні гранти все більше замінюються державними кредитами. Участь уряду Австралії – 42%, Північної Кореї – 32% [2].

Державне фінансування вищої освіти можна поділити на чотири групи на основі двох факторів: рівня цін на вищу освіту та рівня підтримки студентів державою. До першої групи можна віднести держави, в яких студенти зовсім не оплачують вартість навчання, а за фінансуванням університетів повністю сплачує держава. До цієї групи можна віднести такі країни, як Данія, Фінляндія, Норвегія, Ісландія та Швеція. Частка молоді, що здобуває вищу освіту, тут складає 62% – вище за середній показник країн ОЕСР. Друга група містить такі країни, як Великобританія, Канада, Австралія, Нова Зеландія та США. З одного боку, вартість навчання у ВНЗ країн порівняно висока: програми бакалаврата у всіх зазначених країнах перевищують 4000 доларів США. З іншого боку, близько 85% студентів отримують фінансову підтримку у вигляді державних кредитів, грантів та стипендій. Третя група містить такі країни, як Чилі, Японія та Північна Корея; тарифи на вищу освіту тут вищі, ніж у першій та другій групі, а державна підтримка розвинена в менше. Частка молоді відповідного віку, що здобуває вищу освіту, складає приблизно 59% – близько до середнього показника країн ОЕСР. Четверта група, в яку входять такі країни, як Австрія, Бельгія, Франція, Італія і Швейцарія, характеризується порівняно низьким рівнем цін на вищу освіту, поєднано з низьким рівнем державної підтримки студентів, яка переважно стосується конкретних цільових груп.

Відношення фінансування сектору вищої освіти до ВВП (у відсотках) наведено на рис. 1.

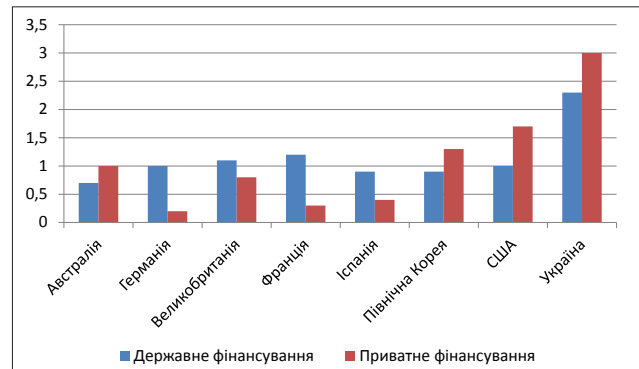

Рис. 1. Відношення фінансування сектору вищої освіти до ВВП (у відсотках)

Джерело: побудовано автором на основі [2]

Як видно з рисунка 1, витрати на вищу освіту щодо ВВП в Україні вищі за аналогічний показник у розглянутих розвинених країнах. Проте, враховуючи набагато менший обсяг ВВП в Україні, порівняно із розвиненими країнами, державне фінансування вищої освіти недостатнє. Цікаво, що в країнах, де домінує державне фінансування освіти, найчастіше використовується континентальна модель освіти. В Україні, базуючись на представлених даних, домінують приватні джерела фінансування, що характерно для англосаксонської моделі [7].

Також ВНЗ країн мають різний ступінь автономії у виборі навчальних курсів та прийнятті на роботу викладачів. У Франції всі навчальні курси мають бути схвалені державними органами управління освітою, тоді як у Великобританії вищі навчальні заклади практично вільні обирати навчальні курси за власним розсудом, орієнтуючись на вимоги ринку. В Італії навчальні курси мають бути ухвалені Національною Радою Уні-

верситетів, проте останнім часом ВНЗ отримують більший ступінь автономії. В Іспанії спеціально створене агентство з акредитації навчальних курсів ВНЗ наглядає за відповідністю програм навчання державним вимогам. Проте, реформування системи вищої освіти у більшості країн ОЕСР спрямоване на надання більшої автономії ВНЗ у виборі курсів навчання та наборі викладацького складу.

Регуляторна функція держави визначається у двох напрямках: регулювання якості освіти та цінове регулювання. Практично без виключень, зростання фінансової автономії ВНЗ супроводжується вдосконаленням системи контролю якості освітніх послуг. Так, уряди Франції, Італії, Іспанії та Німеччини відіграють основну роль у регулюванні якості наданих ВНЗ послуг, від чого залежить акредитація навчальних закладів. Спеціально створені на регіональному рівні державні агентства контролю якості функціонують і в Німеччині та Іспанії. Таким чином, контроль якості навчання є все більше обов'язком не тільки власне ВНЗ, скільки спеціально створених державних та приватних інститутів контролю. Наприкінці 1990 рр. практично в усіх країнах ОЕСР було створено національні агентства контролю якості освіти у вищих навчальних закладах. Практично всі агентства функціонують незалежно від держави, замість того, щоб бути фактичним відділом міністерства; при цьому держава залишається основним джерелом фінансування агентств. Оцінка якості здійснюється викладачами інших ВНЗ, а іноді і авторитетних професіоналів із інших країн. Проте існують і значні відмінності в організації агентств. Так, заклади контролю якості освіти в Норвегії, Данії, Австралії та Швеції засновані і фінансуються органами влади, тоді як у Португалії агентства колективно володіють вищі навчальні заклади. У Франції, Великобританії та Нідерландах агентства є приватними закладами та функціонують незалежно від держави чи навчальних закладів. Здебільшого оцінка якості освіти носить регуляторну та інформаційну функцію, проте у Великобританії існує прямий зв'язок між результатами оцінки якості та об'ємом фінансування закладів [8, с. 59–63].

Цінове регулювання здійснюється на рівні цінової політики ВНЗ. Так, уряд Великобританії встановлює максимальний ціновий бар'єр; уряд Франції встановлює ціну за кожний курс навчання; в Іспанії виплати студентів здебільшого регулюються центральною владою, проте в деяких випадках ця функція передана на регіональний рівень.

Висновки. Український ринок вищої освіти має всі ознаки квазіринку. З одного боку, держава виконує функції контролю, регулювання та фінансування вищої освіти. З іншого, ВНЗ змагаються за потенційних студентів різними методами, зокрема, ціноутворенням з орієнтацією на конкуренцію, рекламуванням освітніх послуг, упровадженням престижних спеціальностей, надання перспектив подальшого працевлаштування тощо. Український ринок вищої освіти має свої конкурентні переваги на міжнародному освітньому ринку. Іноземних студентів приваблює порівняно низька вартість навчання та проживання та репутація провідних українських навчальних закладів, що підтримується з радянських часів. За даними МОН України, у ВНЗ України здобувають освіту 65 тис. студентів із 146 країн світу. Частка України в міжнародному експорті освіти

за чисельністю іноземних студентів становить 1,5% [9].

Болонський процес і введення європейських стандартів у систему освіти України зробили експорт вищої освіти простішим; процес нострафікації дипломів також спростилося, що є додатковою конкурентною перевагою українських ВНЗ. Проте не можна ігнорувати конкурентні недоліки українських ВНЗ, що містять застарілу матеріальну базу та недостатній притік інвестицій. Занадто велика кількість ВНЗ в Україні призвела до того, що відбір студентів проводиться за дуже низьким критерієм; боротьба ВНЗ за виживання змушує численні заклади боротись за кожного студента. Така боротьба в багатьох випадках призводить до зниження стандартів навчання та оцінки, що веде до знецінення українських дипломів про вищу освіту. Крім того, в багатьох ВНЗ України має місце корупційна складова, що наносить величезний збиток престижності української вищої освіти.

На сьогодні фінансування вищих навчальних закладів України більше схоже на лінійну модель фінансування, коли через систему «держзамовлення» фінансується навчання студентів за тими спеціальностями і в тій кількості, яка, на думку держави, необхідна для підвищення добробуту нації. Проте нова реформа вищої освіти України передбачає заміну такого каналу фінансування на більш децентралізований, що відповідав би потребам ринкової економіки, де більшість ринку праці створюють не державні, а приватні компанії.

Реформа освіти передбачає чотири основні канали фінансування, що потенційно призведуть до подальшої децентралізації ринку вищої освіти. Основним каналом передбачається так зване «блочне фінансування», згідно з яким ВНЗ буде отримувати 80% гарантованого фінансування від минулорічних коштів. Така система характерна для континентальної моделі освіти, зокрема Німеччини та Франції. Лише 20% фінансування ВНЗ планують здійснювати на основі показників результативності роботи закладу, таких як кількість публікацій у міжнародних виданнях, показники працевлаштування випускників, залучення інших джерел фінансування для наукових досліджень. Також планують створити соціальний фонд фінансування вищої освіти, що дозволить відокремити фінансування ВНЗ від стипендій, на які витрачається близько 30–40% видатків на вищу освіту. Іншим важливим елементом реформи стає фонд розвитку ВНЗ на фінансування проектів розвитку університету та його капітальні інвестиції [10].

Фінансування ВНЗ з боку держави планується здійснювати згідно з континентальною моделлю навчання, тоді як регуляторну функцію планують передати освітнім закладам, що більш характерне для англосаксонської моделі. ВНЗ зможуть самі розробляти навчальні програми, присуджувати ступені вищої освіти та наукові ступені (вченою радою), надавати додаткові платні послуги та розпоряджатися доходами від них. До того ж, планують передати значну регуляторну функцію студентам [11, с. 21].

Нова реформа вищої освіти неодмінно може мати величезний позитивний вплив на ефективність функціонування ринку. Децентралізація в поєднанні із реформуванням механізму фінансування дасть поштовх ВНЗ до підвищення якості послуг задля збільшення конкурентних переваг.

Проте ефективна реформа неможлива без подолання однієї з основних проблем українських ВНЗ – корупційної складової. Без урахування фактору корупції реформа ВНЗ не може бути ефективною; проте вдосконалення механізмів боротьби із корупцією не передбачений у стратегії реформу-

вання вищої освіти. Подальші дослідження освітніх квазіринків повинні бути направлені також на вивчення міжнародного досвіду боротьби із корупцією у ВНЗ для розробки прозорих та ефективних каналів фінансування, регулювання і контролю вищої освіти України.

Список використаних джерел:

1. Agasisti T. Governance models of university systems – towards quasi-markets Tendencies and perspectives : A European comparison / T. Agasisti, G. Catalano // Journal of Higher Education Policy and Management – Vol. 28, № 3 – 2006. – P. 245–262.
2. OECD (2016), Education at a Glance 2016 : OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. DOI : <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2016-en> 3. Funding higher education: a view from Europe.
3. OECD (2010), Performance-based Funding for Public Research in Tertiary Education Institutions: Workshop Proceedings, OECD Publishing, Paris. DOI : <http://dx.doi.org/10.1787/9789264094611-en5>.
4. Hillman N. Efficacy of Vouchers in Higher Education : The Case of Colorado (WISCAPE POLICY BRIEF) / N. Hillman, D. Tandberg, J. Gross, Jacob – Madison, WI : University of Wisconsin–Madison, Wisconsin Center for the Advancement of Postsecondary Education (WISCAPE). – 2014.
5. Bekhradnia B. Vouchers as a mechanism for funding higher education / B. Bekhradnia, W. Messy // Higher Education Review – Spring, 2010 – Vol. 42 – № 2. – P. 95.
6. Рибак М. Оцінка ефективності фінансового забезпечення діяльності вищих навчальних закладів / М. Рибак // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2014. – № 1. – С. 172–179. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2014_1_21.
7. OECD (2003), Changing patterns of governance in higher education – Education Policy Analysis , OECD Publishing, Paris. – 2003. – P. 59–78.
8. Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1695/>.
9. Совсун І. Нова модель фінансування вищої освіти повинна бути прозорою й ефективною у використанні бюджетних коштів / І. Совсун // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/03/15/inna-sovsun-nova-model-finansuvannya-vishhoi-osviti/>.
10. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. Концептуальна записка – Режим доступу : http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%202011_11_2014.pdf.

Коновалова А. А.

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

ВЛИЯНИЕ ОПЫТА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЫНКОВ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СТРАН ОЭСР НА КВАЗИРЫНОК УКРАИНЫ

Резюме

В статье рассмотрены теоретические концепции функционирования рынков высшего образования. Также проведен сравнительный анализ образовательных квазирынков некоторых стран ОЭСР. Выделены основные признаки образовательного квазирынка Украины и разработаны рекомендации по реформированию рынка высшего образования Украины на основе опыта стран ОЭСР.

Ключевые слова: образовательные квазирынки, ОЭСР, каналы финансирования, государственное регулирование образования, высшее образование.

Konovlova A. A.

Odessa I. I. Mechnikov National University

THE INFLUENCE OF EXPERIENCE OF THE HIGHER EDUCATION MARKETS' PERFORMANCE IN OECD COUNTRIES ON A QUASIMARKET IN UKRAINE

Summary

The article examines the main features of educational quasi-markets, and provides a comparative analysis of some OECD countries' educational quasi-markets. The main features of Ukrainian educational quasi-market are highlighted in the context of comparison with the markets of OECD countries.

Key words: educational quasi-markets, OECD, education financial channels, governmental regulation of education, higher education.